

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Н А К А З

м. Івано-Франківськ

„01” „06” 2020 р.

№ 253

Про введення дію програми
педагогічної практики здобувачів
наукового ступеня доктора філософії

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 року № 261 “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)” (зі змінами)

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію з 01 червня 2020 року програму педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (phd) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» згідно з рішенням Вченої ради університету (протокол № 4 від 27.04.2020 року) для підготовки до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

2. Відділу аспірантури і докторантури розмістити програму на сайті відділу.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на проректора з наукової роботи Якубів В. М.

Ректор

І. Є. Цепенда

Схвалено Вченою радою
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
протокол № 4 від 27 квітня 2020 року

Введено в дію наказом ректора
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
№ 253 від 01 червня 2020 року

**ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ
ПІДГОТОВКИ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PHD)
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

м. Івано-Франківськ
2020 рік

Вступ

1.1. Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (Phd) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (далі – Університет) визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

1.2. Педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти.

1.3. Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (Phd) розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами згідно з *Постановою КМУ № 283 від 03.04.2019 р.*), з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

1. Мета і завдання педагогічної практики

2.1. **Метою** педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти (відповідної спеціальності), створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2. Основними **завданнями** педагогічної практики є:

- формування і розуміння теоретичних засад предметної галузі, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в Університеті;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв’язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності аспірантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

Додатковими завданнями педагогічної практики аспірантів є:

- отримання уявлень про діяльність випускової кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;
- формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;
- розвиток умінь у галузі формальної, неформальної і дуальної освіти;
- стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

2.3. Процес проходження педагогічної практики, скерований на формування в аспірантів наступних компетентностей або їх елементів:

2.3.1. Компетентності, пов'язані з проведенням **навчальної** роботи:

- здатність до проведення різних форм організації освітнього процесу (навчальних занять, самостійної роботи, практичної підготовки, контрольних заходів);
- здатність до організації і проведення різних видів навчальних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій).

2.3.2. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **методичної** роботи:

- здатність до педагогічного аналізу проведення різних форм організації освітнього процесу та різних видів навчальних занять;
- здатність до розробки навчально-методичного забезпечення різних форм організації освітнього процесу;
- здатність до використання сучасних освітніх технологій при проведенні різних видів навчальних занять.

2.3.3. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **наукової** роботи:

- поглиблення знань зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження;
- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;
- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

2.3.4. Компетентності, пов'язані з проведенням **організаційної** роботи:

- здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, позааудиторної, профорієнтаційної роботи тощо;
- здатність до здійснення неформальної освіти зі здобувачами вищої освіти і формування у них мотивації та умінь.

2.4. Очікувані **результати** навчання. Після проходження практики аспіранти володіють компетенціями, які стосуються:

- розуміння документів, що регламентують і відображають зміст освіти у вищій школі;
- здатність розуміти і вміти застосовувати основні форми організації і основи планування освітнього процесу у закладах освіти;

- здібності до вибору та застосування сучасних форм і методів здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів освіти;
- здатні застосовувати дидактичні принципи проведення всіх видів навчальних занять у закладах освіти;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;
- форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти мають **уміти**:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії, враховуючи специфіку спеціальності і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

2.5. У робочих програмах педагогічної практики, враховуючи специфіку спеціальності та галузі знань, випускові кафедри мають конкретизувати завдання практики, перелік загальних і фахових компетентностей, знань та практичних умінь аспірантів.

3. Організація проведення практики

3.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання (IV семестр). Обсяг практики становить 3 кредити ЄКТС (90 год).

3.2.1. На **початковому** етапі практикант має:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою випускової кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в Університеті;
- відвідати заняття провідних викладачів випускової кафедри, наукового керівника та викладачів факультету (або інституту).

3.2.2. На **основному** етапі практики аспірант має:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником або керівником практики від випускової кафедри;

- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття відповідно до індивідуального плану під керівництвом наукового керівника або керівника практики від випускової кафедри;
- брати участь у засіданнях випускової кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.2.3. На **заключному** етапі аспірант має:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні випускової кафедри та подати звіт у відділ аспірантури і докторантури.

3.3. Організатором та базою проходження практики є випускова кафедра, за якою закріплений аспірант.

3.4. Для аспірантів, зарахованих з посад науково-педагогічних працівників Університету, які мають педагогічний стаж або поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю, практика рішенням випускової кафедри може бути зарахована згідно з карткою навантаження аспіранта.

3.5. Загальне керівництво педагогічною практикою аспіранта покладено на завідувача випускової кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.6. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник або керівник практики від випускової кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків в організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

3.7. Науково-педагогічне і методичне консультування аспіранта під час проходження педагогічної практики здійснює консультант від випускової кафедри педагогіки, який консультує аспіранта:

- з питань навчально-методичного забезпечення проведення залікових занять, зокрема використання сучасних освітніх технологій;
- з питань підготовки і проведення заходу профорієнтаційного спрямування, позааудиторного заняття зі студентами або учнями;
- з питань оформлення документації.

4. Зміст практики

4.1. Зміст педагогічної практики аспірантів узгоджений із напрямками діяльності науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою і організаційною.

4.2. **Навчальна** робота аспірантів включає:

- підготовку та проведення на належному рівні не менше 10 лекцій у присутності наукового керівника або керівника практики;
- підготовку та проведення на належному рівні не менше 10 практичних (семінарських, лабораторних) занять у присутності наукового керівника або керівника практики;
- підбір і використання сучасних наочних матеріалів у процесі проведення занять (презентації, відеофільми, віртуальні екскурсії, віртуальні лабораторні роботи тощо);
- розробку і використання на заняттях інтерактивних форм роботи зі студентами, інших технологій навчання.

4.3. **Методична** робота аспірантів включає:

- ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи випускової кафедри та факультету;
- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності;
- ознайомлення з навчально-методичним комплексом дисципліни (навчальна програма дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, теми і плани лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань (для поточного і підсумкового контролю));
- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, інструктивно-методичні матеріали до практичних, семінарських, лабораторних занять, самостійної роботи);
- ознайомлення з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт, інструктивно-методичними матеріалами до їх виконання і захисту;
- відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять) провідних фахівців кафедри та факультету, інших аспірантів та їх педагогічний аналіз;
- підбір і підготовку наочного матеріалу (презентацій, таблиць, малюнків, схем, препаратів, карток тощо);
- розробку завдань для поточного контролю знань студентів (тестів, запитань з повною відповіддю тощо);
- участь у методичній роботі кафедри;
- участь у скайп-конференціях, інтернет-конференціях освітнього спрямування за допомогою мережі Інтернет.

4.4. **Науково-педагогічна** робота аспірантів включає такі види діяльності (вибір узгоджується з керівником практики):

- участь у роботі випускової кафедри;
- участь у проведенні наукових семінарів, конференцій випускової кафедри, факультету, Університету;
- участь у залученні студентів до наукової роботи, підготовці та проведенні засідання студентського наукового гуртка (товариства, проблемної групи), конкурсу студентських наукових робіт;
- проведення моніторингового дослідження освітньої тематики.

4.5. Організаційна робота аспірантів включає (один захід за вибором аспіранта):

- знайомство з системою виховної роботи Університету і факультету;
- знайомство з системою електронного навчання. Аналіз (розробка) лекції за темою дисертаційного дослідження;
- підготовку і проведення профорієнтаційного заходу згідно з планом роботи випускової кафедри (факультету).

5. Методичне забезпечення

5.1. Основну функцію науково-методичного забезпечення педагогічної практики виконують навчально-методичні комплекси відповідних дисциплін.

5.2. З метою належного проведення педагогічної практики аспірантів на факультетах укладають інструктивно-методичні матеріали щодо проведення педагогічної практики аспірантів певної спеціальності як у паперовому, так і електронному вигляді.

6. Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

6.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

1. Індивідуальний план проходження практики.
2. Відгук-характеристика керівника практики.
3. Портфоліо з матеріалами щодо виконання всіх завдань практики (у паперовому вигляді):
 - Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять тощо.
 - Розроблені плани-конспекти відкритих залікових занять (не менше однієї лекції, двох практичних, семінарських або лабораторних занять).
 - Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, практичного, семінарського, лабораторного заняття).
 - Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

6.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

6.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

6.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики.

6.5. Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку. При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, методичної, організаційної), передбачених програмою практики.

6.6. Критерії оцінювання роботи аспірантів

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правової та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- вміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якостей викладацько-педагогічної діяльності аспіранта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу профорієнтаційного спрямування.

7. Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про вищу освіту».
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

Інформаційні ресурси

<http://mon.gov.ua>

<http://onu.edu.ua>

<http://prometheus.org.ua>